

ת"פ 39852-05-23 (חיפה) - מדינת ישראל נ' יבגני גיזיאטולין,

בית המשפט המחוזי בחיפה

ת"פ 39852-05-23 מדינת ישראל נ' גיזיאטולין
לפני כבוד השופט אמיר טובי, שופט בכיר
המאשימה
נגד
הנאשם
יבגני גיזיאטולין,

נוכחים:

ב"כ המאשימה: עו"ד מונא מנסור

ב"כ הנאשם: עו"ד ליאוניד פרחובניק (מטעם הסנגוריה הציבורית)

הנאשם בעצמו ואשתו

החלטה

ההליך וכתב האישום

1. הנאשם הורשע, על סמך הודאתו, שניתנה במסגרת הסדר טיעון בעבירת הצתה, לפי סעיף 448(א) רישא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"), ובתקיפה בנסיבות מחמירות (בת זוג), עבירה לפי סעיפים 382(ג)+379 לחוק העונשין.

הודאת הנאשם ניתנה לאחר שכתב האישום תוקן במסגרת ההסדר, אשר לא כלל הסכמה עונשית. נקבע כי לעניין העונש יעלו הצדדים טענותיהם באופן חופשי.

2. בעובדות כתב האישום המתוקן (להלן: "כתב האישום") נאמר כי הנאשם נשוי ל-א' (להלן: "א'") ולהם שני ילדים משותפים: אלכסיי, יליד 1995 (להלן: "אלכסיי"), ו-ב', קטין יליד 2009. הנאשם מתגורר עם אשתו ובניהם בדירה בת שתי קומות, המצויה בקומות השנייה והשלישית בבניין מגורים משותף ברחוב ז'בוטינסקי 8, קרית ים (להלן: "הבית" ו"הבניין", בהתאמה).

בחצר הבניין הוצבו שני מחסנים ניידים צמודים - מחסן גדול השייך לאלכסיי, בתוכו נמצא ציוד רב השייך לו, לרבות ציוד אלקטרוניקה, ציוד מדידה ועוד (להלן: "המחסן הגדול"), ומחסן קטן השייך לנאשם ול-א', שהכיל ציוד ביתי ששייך לנאשם, לא' ולבניהם כמו סירים,

אופניים, אוהלים ועוד (להלן: "המחסן הקטן").

3. בתאריך 7.5.2023, סמוך לשעה 20:00, הגיע הנאשם לבית לאחר ששתי משקאות אלכוהוליים. אותה עת שהו בבית א' והבנים. הנאשם ניגש למטבח, נטל מהמקרר בקבוק יין והחזיקו בידו. בעקבות כעסו של הנאשם על א' ואלכסיי, שהעירו לו על היותו שתוי, שבר הנאשם את שלט הטלוויזיה והחל להשתולל בבית. בשלב מסוים נוצר עימות פיזי בין הנאשם לבין אלכסיי, בעקבותיו ניגש הנאשם למטבח תוך שהוא אומר "עכשיו אני אראה לכם מה זה". בהמשך, תפסה א' את הנאשם וניסתה להוציאו מהבית תוך שאמרה לו כי אם לא יירגע היא תזעיק משטרה. אז, תקף הנאשם את א' שלא כדין בכך שדחף אותה בחוזקה לכיוון הקיר ליד דלת הכניסה לבית.

4. בהמשך לאמור לעיל, הוציאו א' והבנים את הנאשם מחוץ לבית. הנאשם עמד בחדר המדרגות מול דלת הכניסה לבית ושבר את בקבוק היין אשר החזיק בידו.

בעקבות כך, ירד הנאשם במדרגות הבניין וניגש לעבר המחסן הגדול השייך לאלכסיי, נכנס לתוכו ושילח בו אש במזיד. כעבור מספר דקות, בעוד האש בוערת במחסן, יצא הנאשם ממנו, סגר את הדלת ונמלט מהמקום. בעקבות מעשי הנאשם, התפשטה האש גם למחסן הקטן ואף הוא עלה באש. למקום הוזעקו כוחות משטרה, מד"א וכן כבאות והצלה, אשר טיפלו באירוע וכיבו את האש שבערה משני המחסנים.

5. כתוצאה ממעשיו של הנאשם והאש ששילח במחסן הגדול, נשרפו שני המחסנים על כל תכולתם. במחסן הגדול נגרם נזק רב לציוד בשווי עשרות אלפי שקלים, כאשר בין היתר נשרפו מד תדר של חברת h, מכשירי מדידה, גלילים אלקטרוניים, משקף תנודות, ציוד מלחמתי ועוד. כמו כן, נגרמו נזקים לרכוש השייך לשכנים המתגוררים בקומה הראשונה בבניין, ובין היתר לתריסים של חדר השינה, לחלון המטבח ולצינור המים.

עד כאן עובדות כתב האישום.

6. לאחר הרשעתו של הנאשם, נעתרתי לבקשת סנגורו והוריתי על הפנייתו לשירות המבחן לצורך עריכת תסקיר בעניינו בטרם שמיעת הטיעונים לעונש. זאת, מן הטעם שבאותו מועד היה הנאשם בעיצומו של הליך טיפולי בקהילת "מלכישוע" ובשים לב לעברו הפלילי שאינו מכביד.

תסקירי שירות המבחן

7. בתסקיר שירות המבחן מיום 20.2.2024 נאמר כי הנאשם בן 50, נשוי ואב לשני ילדים בני 14 ו-28, אשר התגורר טרם מעצרו בביתו בקריית ים ועבד במפעל בתחום הריתוך במשך שמונה שנים.

הנאשם עלה לארץ בשנת 2001 מברית המועצות לשעבר. בהיותו בן שנתיים הוריו התגרשו וסבו וסבתו נרתמו לגידולו, אך משהתקשו להציב לו גבולות, הוא נותר ללא פיקוח והשגחה, לא הגיע באופן סדיר לבית הספר ויצר קשרים עם בני נוער עמם עשה שימוש בסמים וביצע עבירות רכוש. על רקע זה, ריצה הנאשם ארבעה עונשי מאסר בארץ מוצאו, במשך 12 שנים במצטבר, כאשר בחלק מהזמן שהה במסגרות לבני נוער. אף על פי כן, הצליח הנאשם להשלים 8 שנות לימוד ושנתיים של לימודים מקצועיים בתחום הריתוך. שירות המבחן ציין כי באבחון שנערך בעניינו במסגרת הליך המעצר, מסר הנאשם כי אביו סבל מאלכוהוליזם והיה אלים כלפיו בילדותו.

הנאשם תיאר זוגיות אוהבת, בטוחה, ארוכת שנים ויציבה עם אשתו, לה נישא כשהיה בן 21 בעוד היא בת 17. יחד עם זאת, התייחס הנאשם באופן מצומצם לקשיים שהתעוררו סביב שימושו בסמים ושלל אירועי אלימות כלשהם טרם האירוע מושא הדין.

8. באשר לדפוס שימושו בחומרים ממכרים לאורך השנים, תיאר הנאשם כי החל להשתמש בקנאביס ותוצריו באופן קבוע בנסיבות חברתיות בגיל 12. בהיותו בן 16 החל להשתמש באופיום, פיתח התמכרות והחל לבצע עבירות רכוש כאמצעי למימון התמכרותו ובמסגרת קשריו עם חברה שולית. לפני כעשר שנים החל להשתמש בהרואין בתדירות של כפעם בשבוע, שהפך להתמכרותו העיקרית.

הנאשם השתלב לראשונה בטיפול בתחום ההתמכרויות בשנת 2020 במסגרת פרטית בשם "בית חם", ממנה נשר לאחר תקופה קצרה בעקבות חוסר רצון מצדו לעשות שימוש בתחליפי סם. לדבריו, הוא לא היה מודע לתכניות טיפול אחרות כמו אשפוזיות או קהילות טיפוליות מפוקחות.

9. בהתייחס לעבירות מושא הדין, קיבל הנאשם אחריות על ביצוען ועל התנהלותו המתוארת בכתב האישום. לצד זאת, טען כי ביצע את העבירות בהיותו תחת השפעת אלכוהול וסמים וכי הוא אינו זוכר דבר מהאירוע. לדבריו, הרקע לאירוע היה ויכוח בינו לבין אשתו, שפרץ לאחר שהבחינה שהוא חזר מעבודתו בהיותו תחת השפעת סמים. לאחר מכן הוא נפגש עם חבריו מחוץ לבית ושתה עמם אלכוהול. הנאשם ייחס את התנהגותו במהלך האירוע להשפעת החומרים הממכרים עליו ושלל כוונה מודעת מצדו לפגוע באשתו, בבנם או ברכוש. הנאשם הביע חרטה ובושה על התנהגותו, הכיר בחומרת מעשיו ואמר כי התנצל בפני אשתו, בנו ושכניו, ופעל לתקן את הנזק שגרם למבנה וכן החל לפצות את בנו בגין הנזק שגרם לרכושו.

10. מאבחון שנערך לנאשם במסגרת הליך המעצר, התרשם שירות המבחן כי בהיעדר טיפול מתאים, קיים סיכון גבוה להישנות עבירות דומות מצדו בעתיד. על כן, הומלץ על הפנייתו לטיפול במסגרת הקהילה הטיפולית "מלכישוע", בה הוא נקלט ביום 6.7.2023.

מדו"ח סוציאלי מטעם הקהילה מיום 18.1.2024 עולה כי מאז הגעתו, שיתף הנאשם פעולה בתכנית, אך התקשה לקחת חלק בטיפול הקבוצתי, גם בשל קשיי שפה, אך בעיקר בשל קושי בשיתוף רגשי שהשתפר עם חלוף הזמן. בנוסף, צוין כי במהלך שהותו בקהילה הוטלה עליו סנקציה טיפולית של ירידה בשלבי הטיפול לשלב א' בעקבות מקרה של הפרת נהלים, לאחריו המשיך הנאשם לתפקד היטב בטיפול וכיום הוא מצוי לקראת עלייתו לשלב ג', שהינו השלב האחרון בטיפול טרם יציאתו להוסטל. גורמי הטיפול בקהילה התרשמו כי הנאשם גילה מוטיבציה פנימית לערוך שינוי בחייו, אם כי לעתים הוא מונע מההליך המשפטי המתנהל נגדו. בנוסף, צוין כי אשתו של הנאשם לוקחת חלק בתכנית במסגרת טיפול זוגי בו הם משולבים.

ביום 11.2.2024 התקבל דיווח נוסף מטעם גורמי הטיפול בקהילה על כך שהנאשם הורד לשלב א' בשנית, בעקבות גילוי סיגריה אלקטרונית שהחזיק בחדרו. דווח כי הנאשם התקשה לקבל אחריות על הפרת הנהלים ומסר את הסיגריה רק לאחר שהוטלה עליו הסנקציה הטיפולית כאמור. לאור הרגרסיה בטיפול, נאמר כי יערך שינוי בתכנית הטיפול לצורך הגדרת התנאים לחזרתו לשלב ג'.

בפגישתו עם עורך התסקיר הביע הנאשם רצון להמשיך את הטיפול במסגרת הקהילה, גילה נכונות לשמור על ניקיונו מסמים וגילה צורך בעבודה טיפולית לטובת פיתוח מסוגלות הבעה רגשית.

11. במסגרת האבחון נפגש שירות המבחן עם אשתו של הנאשם, א', אשר תיארה מערכת יחסים ארוכת שנים עמו. לדבריה, בתחילת הזוגיות לא הייתה מודעת לשימוש של הנאשם בסמים ולחומרת מצבו, אך במרוצת השנים הפכה ערה יותר למצבו ולהשפעה השלילית של השימוש בסמים עליו ועל סובביו וניסתה להניע אותו להימנע משימוש בסמים, אך ללא הצלחה. א' תיארה את הנאשם כאדם חיובי מיסודו ושללה אירועי אלימות או התנהגות רכושנית וקנאית מצדו לפני האירוע מושא הדיון, בהדגישה כי הקונפליקטים ביניהם סובבים בעיקר סביב שימוש בסמים. לדבריה, בעקבות המאסרים שריצה הנאשם במהלך שנות ילדותו של בנם הבכור, הקשר בין השניים מרוחק.

בהתייחס לעבירות מושא הדיון, סיפרה א' כי האירוע התרחש לאחר התדרדרות במצבו של בעלה, שהתאפיינה בשימוש אינטנסיבי יותר בסמים, והוסיפה כי במקרה הנדון היה הנאשם גם תחת השפעת אלכוהול באופן שאינו אופייני לו. במהלך הניסיון שלה ושל בנה

הבכור להוציא את הנאשם מהבית, היא נפגעה ממנו בטעות, ללא כוונה מצדו. לאחר שהנאשם הוצא מהבית, הוא הצית את המחסן. א' ייחסה את התנהגותו של הנאשם להיותו תחת השפעת חומרים, ואף ייחסה לבנם בכור חלק מהגורמים להתלקחות האירוע האלים בשל נוקשות מצדו ולנוכח יחסיהם המרוחקים. לדבריה, היא קיוותה כי תלונה במשטרה נגד בעלה תוביל לשינוי במצבו, אך לא שיערה שיעמוד בפני איום של עונש מאסר. בעקבות כך, פנתה בבקשה לביטול התלונה, אך בקשתה נדחתה. א' הביעה רצון להמשיך את הזוגיות עם הנאשם ומסרה שתמשיך לתמוך בו הן בהליך המשפטי והן בהליך השיקומי.

שירות המבחן התרשם כי א' מהווה גורם חיובי ותומך עבור הנאשם במסגרת תהליך שיקומו, שהיא מודעת לחומרת מצבו בכל הנוגע להתמכרות ממנה הוא סובל וכי אינה חוששת מפניו. מאידך, צוין כי היא מבטאת תלות כלכלית ורגשית בנאשם, באופן שעשוי להפחית ממידת מסוגלותה להתגונן מפניו בעתיד. הנאשם מצדו תיאר כי בני משפחתו תומכים בו בהליך השיקומי, שלל קשיים כלשהם ביחסיו עם בנו וגילה הבנה לתלונה שהוגשה נגדו.

12. בבואו להעריך את הסיכון להישנות עבירות מצדו של הנאשם בעתיד אל מול סיכויי שיקומו, התרשם שירות המבחן כי לנאשם יכולת התמדה במסגרת עבודתו וכי הוא שואף למלא את תפקידיו במסגרת המשפחתית והתעסוקתית. כמו כן, צוין כי הנאשם מביע אמון ביחסיו עם דמויות משמעותיות בחייו; מתאר מערכות יחסים המבוססות על תמיכה הדדית; מסוגל להביע אמפתיה כלפי האחר, לרבות כלפי נפגעי העבירות; מקבל אחריות על ביצוע העבירות ומודע לחומרת מעשיו, וכי הוא מביע מוטיבציה לטיפול בתחום ההתמכרויות ושיקום אורחות חייו ועורך מאמץ להתמיד בטיפול בו הוא משולב בקהילת "מלכישוע".

בין גורמי הסיכון מנה שירות המבחן את קשייו של הנאשם בהבעה רגשית ובוויסות דחפיו, את התייחסותו המצומצמת לחלקים מכאיבים ושלייליים בעברו ואת היותו בעל דפוס שליטה חיצוני. כמו כן, נלקחו בחשבון הרשעתו הקודמת בעבירה מתחום הסמים, עונשי המאסר הממושכים שריצה בארץ מוצאו והעובדה כי לו דפוס התמכרות מושרש וארוך שנים.

13. בשקלול גורמי הסיכון אל מול גורמי הסיכוי, העריך שירות המבחן כי בהיעדר טיפול בתחום ההתמכרויות, קיים סיכון משמעותי כי הנאשם יבצע עבירות דומות בעתיד. בשל העובדה כי בכוונת גורמי הטיפול לבנות עבורו תכנית טיפולית שתסייע לו להתקדם חזרה לשלב ג' לאחר הסנקציות הטיפוליות שהוטלו עליו, המליץ שירות המבחן לדחות את הדיון בעניינו בשלושה חודשים, במהלכם תיבחן התקדמותו בטיפול.

14. בהחלטתי מיום 5.3.2024 נעתרתי לבקשת שירות המבחן והוריתי על דחיית הדיון בשלושה חודשים.

15. בתסקיר עדכני שהגיש שירות המבחן ביום 19.3.2024 נאמר כי בתאריך 3.3.2024 חזר הנאשם לשלב ג' בטיפול והוא משתף פעולה ומתפקד באופן תקין. בשל שיקולים מערכתיים והערכת גורמי הטיפול כי הנאשם ייתרם באופן משמעותי יותר במסגרת טיפול ביחידה להתמכרויות, הוחלט שלא להפנותו להמשך טיפול במסגרת הוסטל הקהילה. לפיכך, בהסכמת הנאשם, הוחלט על סיום השתתפותו בהצלחה בטיפול במסגרת קהילת "מלכישוע" החל מיום 21.3.2024 ושילובו ביחידה לטיפול בהתמכרויות לאחר מועד זה. בהקשר זה הביע הנאשם רצון לחזור להתגורר בביתו ולהמשיך לשמור על ניקיונו מסמים.

16. בשיחה שקיים שירות המבחן עם המתלוננת, היא מסרה כי היא מעודכנת בדבר סיום הטיפול בקהילה ואפשרות חזרתו של הנאשם למגורים משותפים עמה. המתלוננת חזרה על דבריה כי היא סבורה שאירוע האלימות מושא הדיון נבע מהשפעת חומרים ממכרים על הנאשם ולא מתוך כוונה מצדו לפגוע במאן דהוא וכי אינה חוששת מפניו. היא ציינה כי במהלך שהותו בקהילה התנהל ביניהם קשר חיובי ורציף, שכלל את הגעתו לביקורים והשתלבותם בטיפול זוגי. המתלוננת הביעה רצון לכך שהנאשם ישוב להתגורר עמה ללא תנאים מגבילים לצורך השתלבותו בתעסוקה.

17. בהערכה מחודשת של הסיכון לביצוע עבירות אלימות זוגית מצד הנאשם בעתיד, מצא שירות המבחן כי הגם שקיים סיכון כאמור, הוא פחת. לאור האמור, הומלץ על חזרתו של הנאשם לביתו ללא תנאים מגבילים, כדי לאפשר לו להשתלב בתכנית הטיפול במסגרת היחידה לטיפול בהתמכרויות, תחת פיקוח שירות המבחן, ולשם יציאתו לעבודה.

18. בהחלטתי מיום 25.3.2024 אימצתי את המלצת שירות המבחן והתרתי את חזרתו של הנאשם להתגורר בביתו ללא תנאים מגבילים, תוך שילובו בטיפול.

19. בתסקיר שירות המבחן מיום 30.5.2024 נאמר כי הנאשם החל את הטיפול ביחידה לטיפול בהתמכרויות ביום 1.4.2024, נכח בשלושה מתוך ארבעה מפגשים ומסר שלוש בדיקות שתן שנמצאו נקיות משרידי סם. צוין כי הנאשם נמצא בראשית דרכו במסגרת היחידה ועל כן טרם גובשו עבורו תכנית ומטרות טיפוליות. במהלך תקופת הדחייה לא נפתחו נגדו תיקים חדשים.

20. בשיחה שנערכה עם שירות המבחן, מסרה א' כי היא והנאשם מתנהלים ללא קשיים ביחסים וכי להתרשמותה הנאשם נהיה יותר סבלני וקשוב לצרכי בני הבית. א' שללה מקרים של תוקפנות או כעסים מצד הנאשם ודיווחה כי הוא מצליח להימנע באופן מוחלט מצריכת חומרים ממכרים ואף נרתע משימוש בתרופות מחשש לקבלת תוצאות חיוביות בבדיקות השתן. לצד זאת, שיתפה א' כי הנאשם מתקשה ליצור לעצמו סדר יום וטרם הצליח להשתלב בתעסוקה לאור ההליך הפלילי המתנהל נגדו. לדבריה, הנאשם משתף אותה בקשיים ובתסכול שחש מול גורמי הטיפול ביחידה, אשר מרבים לבטל או לשנות את מועדי

הפגישות עמו.

21. לצד התרשמותו כי הנאשם נמצא בראשית דרכו בהליך הטיפול, התרשם שירות המבחן כי הלה הצליח להשלים בהצלחה תכנית טיפול אינטנסיבית במסגרת קהילת "מלכישוע". לפיכך, הומלץ על העמדתו בצו מבחן למשך 18 חודשים, במהלכם ימשיך שירות המבחן לפקח על התמדתו והתקדמותו בהליך השיקומי.

הראיות לעונש

22. במסגרת הראיות לעונש, הגישה המאשימה את גיליון הרשעותיו הקודמות של הנאשם (מע/1), ממנו עולה כי לחובתו הרשעה אחת משנת 2015 בעבירת סמים.

23. אשתו של הנאשם, א', העידה מטעם ההגנה. בעדותה חזרה על הדברים שמסרה לשירות המבחן על אודות השינוי לטובה שחל אצל הנאשם ועל התרומה של הטיפול במלכישוע לאותו שינוי.

24. עוד הוגש מטעם ההגנה מכתבו של אלכסיי, בנו של הנאשם (נע/1), בו ביקש לבטל את כל האישומים הקשורים למחסן ולרכוש השייך לו שהיה בתוכו. נאמר כי הגם שנגרם לרכוש נזק רב, איש לא נפגע, ולכן הוא לא היה רוצה שהנאשם יאבד את חירותו בגלל רכוש אותו ניתן להשיב.

טיעוני הצדדים לעונש

25. בטיעוניה לעונש הפנתה המאשימה למסוכנות הרבה הטמונה בעבירת ההצתה, בעיקר בשל הפוטנציאל לגרימת נזק רב לגוף, לרכוש ולסביבה. בנוסף, הפנתה לחומרתה הרבה של תופעת האלימות במשפחה והענישה המחמירה הנקוטה בידי בית המשפט לגביה.

26. לאחר שהפנתה לנסיבות ביצוע העבירה ולמדיניות הענישה הנהוגת, עתרה המאשימה לקבוע מתחם עונש הנע בין 40-72 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

27. בשים לב לכך שהנאשם הודה בהזדמנות הראשונה, בהתחשב בעברו הפלילי שאינו מכביד ונוכח ההליך הטיפולי בו הוא מצוי כעולה מתסקירי שירות המבחן, בקשה המאשימה למקם את עונשו של הנאשם בחלקו התחתון של המתחם לו עתרה.

28. הסנגור הפנה בסיכומיו לכך שמדובר באירוע ספונטני שלא כלל תכנון מוקדם כלשהו וכי במקום לא שהו אנשים. עוד נאמר כי הרקע למעשה הנו ריב בין הנאשם לאשתו.

29. לטענת הסנגור נוכח הליך השיקום המשמעותי אותו עבר הנאשם יש לחרוג ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום ולהסתפק בהעמדתו של הנאשם בצו מבחן, כפי המלצת שירות המבחן. לחילופין הסכימה ההגנה כי יוטל על הנאשם צו של"צ בכל היקף שבית המשפט ימצא לנכון ועל פי תוכנית שתוכן על ידי שירות המבחן.

דברו האחרון של הנאשם

30. בדברו האחרון הביע הנאשם צער וחרטה על מעשיו, והודה על האפשרות שניתנה לו לשהות בקהילה הטיפולית מלכישוע.

דיון והכרעה

קביעת מתחם העונש ההולם

31. מתחם העונש ההולם נקבע בהתאם לעיקרון ההלימה, הדורש קיומו של יחס הולם בין חומרת העבירה בנסיבותיה לבין סוג ומידת העונש המוטל בגינה. בקביעת מתחם העונש על בית המשפט להתחשב בערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בהם, במדיניות הענישה הנוהגת ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, כמפורט בסעיף 40ט לחוק העונשין.

32. הערכים המוגנים עליהם מבקשת להגן עבירת ההצתה הם שמירה על שלום הציבור וביטחונו, שלמות הקניין והסדר הציבורי. עבירת ההצתה, גם כזו הנופלת תחת החלופה המקלה יותר הקבועה בסעיף 448(א) רישא לחוק העונשין, בה הורשע הנאשם, היא עבירה חמורה. מדובר בעבירה שהנזקים הנובעים הימנה, הן לאדם, הן לרכוש ולעתים אף לסביבה, עלולים להיות חמורים עד מאוד. זאת, נוכח העדר היכולת לשלוט באש ופוטנציאל הנזק ההרסני הטמון בחובה. עמד על כך בית המשפט בע"פ 4743/22 **מדינת ישראל נ' פלוני** (17.08.2022) (להלן: "פרשת פלוני") בקבעו את הדברים הבאים:

"מעשה ההצתה יוצר מצב ומקים סיכון שלאדם אין שליטה עליו - אש. רבות נכתב על המסוכנות שטמונה בעבירת ההצתה (ראו, למשל: ע"פ 4311/12 סורי נ' מדינת ישראל, פסקה 3 [פורסם בנבו] (8.11.2012); ע"פ 8347/19 מיהרט נ' מדינת ישראל, פסקה 13 [פורסם בנבו])

(17.3.2020); ע"פ 3210/06 עמארה נ' מדינת ישראל, פסקה ה(1) (פורסם בנבו) [18.3.2007] (להלן: עניין עמארה); ע"פ 2939/19 חלפון נ' מדינת ישראל, פסקה 6 [פורסם בנבו] (2.2.2020); ע"פ 4036/13 אמארה נ' מדינת ישראל, פסקה 6 [פורסם בנבו] (5.10.2014). האש היא אכזרית. היא חמקמקה. היא עוצמתית. הסכנה הטמונה בה היא רבה, ותוצאותיה אין לשער. האש יכולה להתפשט תוך שניות ודקות. היא יכולה לגרום לנזק אדיר לרכוש. היא יכולה לגרום למוות. האש לא מבדילה בין אדם אחד לאחר, או בין מי שמעורב בסכסוך כלשהו - "היעד" של מבצע העבירה - לבין צד שלישי חסר מזל אשר היה במקום הלא נכון בזמן הלא נכון (וראו, להמחשה, ע"פ 2356/17 רגבי נ' מדינת ישראל, פסקה 6 [פורסם בנבו] (29.6.2020) (להלן: עניין רגבי), שם הצתת דירה גרמה למות השכנה). לא בכדי הביטוי "כאש בשדה קוצים" מצא מקומו בשפתנו - באש יש פוטנציאל להרס ולחורבן, והיא מתפשטת במהירות. מי שמבצע את עבירת ההצתה, למעשה לוקח בחשבון שמרגע השלכת הגפרור, הגחל, או הסיגר, משתנה נוסף נכנס לתמונה, עליו אין לו שליטה, ושהנזק הפוטנציאלי ממנו הוא רחב היקף - האש. האש היא מאבות הנזיקין במשפט העברי "תצא אש ומצאה קוצים ונאכל גדיש או הקמה" (שמות כ"ד, ה'). אוי לגפרור שהצית להבה, ולא בכדי אנו מוצאים בפסיקה הנוגעת לעבירת ההצתה ביטויים בנוסח "ראשיתה גפרור ואחריתה עלולה להיות שערי מוות" (עניין עמארה, בפסקה ה(1)); "מעשה הצתה ראשיתו ידועה, ואחריתו מי ישורנה" (ע"פ 6466/18 ראגאבי נ' מדינת ישראל, פסקה 12 [פורסם בנבו] (1.5.2019)). ברור, אם כן, מדוע קבע המחוקק עונש מאסר כה חמור בצדה של עבירת ההצתה - 15 שנות מאסר בפועל. מעבר לערכים עליהם עבירה זו מבקשת להגן, כמו שמירה על בטחון הציבור ועל הסדר הציבורי, לעבירת ההצתה פוטנציאל נזק חמור (עניין רגבי, בפסקה 6; ע"פ 6720/16 מדינת ישראל נ' פלוני והאסמכתאות שם [פורסם בנבו] (7.3.2017)). בעוד פעולת ההצתה כשלעצמה מצויה בשליטת המבצע ובמודעותו, תוצאות ההצתה אינן תמיד ידועות וקשה לחזותן מראש".

33. הערכים המוגנים עליהם מבקשת להגן העבירה של תקיפה בנסיבות מחמירות - תקיפת בת זוג, הם שלמות גופה, בטחונה ושלוותה של א' כמו גם כבודה כאדם. בשורה ארוכה של פסקי דין עמד בית המשפט על מדיניות הענישה המחמירה המתחייבת ביחס לעבירות אלימות הנעשות בתוך המשפחה, בציינו כי היקפה המצער של תופעה זו מחייב הטלת עונשים מרתיעים שיבטאו את סלידתו של בית המשפט הימנה ואת חוסר נכונותו להשלים עמה (ראו לדוגמה: ע"פ 5307/17 פלוני נ' מדינת ישראל (12.7.2018); ע"פ 7701/14 אלטייב נ' מדינת ישראל (16.5.2016); ע"פ 1474/14 פלוני נ' מדינת ישראל (15.12.2015)).

בע"פ 375/22 **מדינת ישראל נ' באסל** (10.2.2022) (להלן: "פרשת בסל") הפנה בית המשפט העליון להחלטה שניתנה ברע"פ 340/21 **מסרי נ' מדינת ישראל** (28.1.2021), שם נאמר כי:

"כפי שהודגש לא אחת, יש לנקוט במדיניות ענישה מחמירה ומרתיעה כלפי עבירות אלימות במשפחה ואלימות בין בני זוג בפרט - על מנת למגר תופעה נפסדת זו. זאת, בין היתר לנוכח הקושי הקיים לעתים בחשיפת עבירות אלו; המבוצעות בהסתר מאחורי מפתן הדלת; הפגיעה הקשה שהן מסבות לתחושת הביטחון של בני המשפחה - וקורבנות המעשים בפרט; והחשש מהסלמת המעשים באופן העלול אף לסכן את חיי בני המשפחה, ובהם בת זוגו של התוקף".

34. בבואי לבחון את נסיבות ביצוע העבירות בענייננו, נתתי דעתי לכך שמדובר בעבירות נעדרות כל תכנון, התארגנות או תחכום, שנעשו באופן ספונטני על רקע מחלוקת שפרצה באופן אקראי, בין הנאשם לבני משפחתו, לאחר שהנאשם צרך משקאות אלכוהוליים.

35. הנזקים שנגרמו כתוצאה מעבירת ההצתה הם נזקי רכוש, שחלקם הארי נגרם לציוד שהיה מצוי במחסן הגדול השייך לבנו של הנאשם שנשרף על תכולתו. גם הציוד שהיה במחסן הקטן, השייך אף הוא למשפחת הנאשם, עלה באש. נזקי הרכוש שנגרמו לצדדים שלישיים היו מינוריים והתבטאו בנזק לתריסים של חדר השינה של השכנים המתגוררים בקומה הראשונה בבניין, וכן נזק לחלון המטבח ולצינור מים.

יחד עם זאת, אין להקל ראש בפוטנציאל הנזק הרב שעלול היה להיגרם ממעשה ההצתה, שכן כפי שנאמר בפסיקה מעשה הצתה ראשיתו ידועה, ואחריתו מי ישורנה. זאת ביתר שאת, שעה שבבית שהו בזמן ההצתה בני משפחתו של הנאשם, אשתו ושני ילדיו ואפשר גם דיירים אחרים שהיו בבניין. מעשיו של הנאשם העמידו בסכנה ממשית את דרי הבניין ורק הגעתם של אנשי הכבאות וההצלה בזמן, והעובדה כי הם הצליחו להשתלט על האש, מנעה אסון גדול בהרבה מכפי שארע בפועל.

36. אשר לעבירת האלימות, הרי שחומרתה של זו מתבטאת בכך שהתקיפה הופנתה מצד הנאשם כלפי בת זוגו. יחד עם זאת, מדובר בתקיפה שהתבטאה בדחיפה, ולא גרמה כל נזק ועל כן חומרתה מצויה במדרג נמוך בעבירות האלימות.

37. בחינת מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות הצתה מלמדת על מנעד רחב של עונשים, התלוי בנסיבות ביצוע העבירה, התכנון שקדם לה, היקף הנזק שהיא הסבה, פוטנציאל הסיכון

הטמון בה, מאפייני המבצע ועוד כהנה (ראו: ע"פ 2939/19 **חלפון נ' מדינת ישראל** (2.2.2020); ע"פ 6720/16 **מדינת ישראל נ' פלוני** (7.3.2020); ע"פ 3450/17 **דמתי נ' מדינת ישראל** (10.1.2018)). יחד עם זאת, הענישה תכלול לרוב רכיב של מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח. להלן דוגמאות אחדות מן הפסיקה המלמדות על מדיניות הענישה הנוהגת בכגון דא:

בע"פ 1951/14 **באביי מקונן נ' מדינת ישראל** (5.2.2015) - דחה בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בהצתת חנות תבלינים שבבעלות המתלונן בשל אמירה מעליבה שאמר לו המתלונן במהלך סכסוך שפרץ בין הנאשם לבין אחרים, והותיר על כנו עונש של 30 חודשי מאסר.

בע"פ 6326/17 **פלוני נ' מדינת ישראל** (3.12.2017) - הקל בית משפט העליון בעונשו של מערער שהיה כבן 18 בעת ביצוע מעשה הצתה, במהלכו הציתו המערער ואדם נוסף צמחיה בשדה קוצים סמוך לכניסה ליישוב בן עמי. בית המשפט העליון קבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 15-30 חודשי מאסר בפועל וגזר על המערער 18 חודשי מאסר בפועל, תחת עונש בן 24 חודשים שגזר בית המשפט המחוזי. זאת, בשל גילו הצעיר, העדר עבר פלילי והמלצה חיובית מאת שירות המבחן. בתוך כך התייחס בית המשפט העליון לבקשת הסנגור להסתפק במאסר שירוצה בעבודות שירות וקבע כי ניתן לעשות כן רק במקרים חריגים שיצדיקו זאת מחמת סיכויי שיקום משמעותיים.

בע"פ 4030/15 **חאסקיה נ' מדינת ישראל** (21.9.2016) - הורשע המערער על סמך הודאתו בהליך גישור פלילי, בעבירה של הצתת בנין העיריה בטירה והושתו עליו 18 חודשי מאסר לריצוי בפועל. בית משפט העליון הפחית מעונשו והעמידו על 15 חודשי מאסר בפועל נוכח עברו הנקי של המערער, הודאתו, חרטתו, תסקיר שירות המבחן החיובי ועמדת העיריה.

בע"פ 700/20 **אבו שקארה נ' מדינת ישראל** (21.7.2020) דחה בית המשפט ערעור על חומרת העונש. באותו מקרה מדובר היה בנאשם שהצית תריס מתכת של קיוסק שבו הותקף קודם לכן. למרבה המזל האש לא גרמה לנזק כבד ולא סיכנה איש. בית המשפט המחוזי גזר על הנאשם 12 חודשי מאסר ובית המשפט העליון דחה את הערעור בציינו כי העונש אף נוטה לקולא בהתחשב במדיניות הענישה הנוהגת ביחס לעבירת הצתה. יוער כי באותו עניין הנאשם היה נעדר כל עבר פלילי, אך שירות המבחן לא בא בהמלצה טיפולית לגביו, נוכח ההתרשמות כי הלה מגלה עמדת קורבנית.

בע"פ 8435/17 **נפתלי נ' מדינת ישראל** (7.4.2019) נדון ערעורו של מי שהורשע בהצתת רכב השייך לאדם שבו חשד כי ניהל קשר רומנטי עם גרושתו של המערער. כתוצאה

ממעשה ההצתה עלה הרכב באש ונגרם לו נזק כבד. בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 8 ל- 22 חודשי מאסר וגזר על המערער 10 חודשי מאסר לריצוי בפועל והפעיל בנוסף מאסר מותנה בן 6 חודשים במצטבר, כך שבסה"כ ירצה המערער 16 חודשי מאסר. בית המשפט העליון לא מצא מקום להתערב בעונש שנגזר על המערער בגין עבירת ההצתה אולם ראה להפעיל את המאסר המותנה בחופף, כך שבסה"כ ירצה המערער 10 חודשי מאסר. זאת נוכח מצבו הרפואי של המערער וניצני השינוי החיובי שהפגין, עליו עמד שירות המבחן.

39. לאחר שבחנתי את נסיבות ביצוע העבירות בענייננו, את הערכים המוגנים שנפגעו ואת מדיניות הענישה הנוהגת, אני קובע כי מתחם העונש ההולם נע בין 30-50 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בצירוף עונשים נלווים.

חריגה ממתחם העונש מטעמי שיקום

40. בהתאם לסעיף 40ד(א) לחוק העונשין, מקום בו מצא בית המשפט כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, הרי הוא רשאי לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו לפי שיקולי שיקומו, וכן להורות על נקיטת אמצעי שיקומי כלפיו, לרבות העמדתו במבחן.

41. התנאי אותו מציב סעיף 40ד(א) לחוק העונשין לחריגה ממתחם העונש ההולם הוא קיומו של הליך שיקומי שהסתיים בהצלחה או סיכוי של ממש להצלחתו של הליך כאמור, כאשר השיקולים המרכזיים הנבחנים בהקשר זה הינם: המוטיבציה שהפגין הנאשם להשתקם; הליך של גמילה מהתמכרות שהוא עבר; השתלבות מוצלחת בהליכים טיפוליים שונים; אינדיקציות לשינוי עמוק בהתנהגות ובדרך החשיבה; הבעת חרטה כנה על המעשים והפגנת אמפתיה כלפי נפגעי העבירה (ע"פ 6637/17 **קרנדל נ' מדינת ישראל** (18.04.18)).

בע"פ 7757/21 **אהרון קיי מרזוקי נ' מדינת ישראל** (24.05.2022) נדרש בית המשפט לסעיף 40ד(א) לחוק העונשין בציינו את הדברים הבאים:

"אמנם, סעיף 40ד(א) לחוק העונשין מאפשר לבית המשפט, במקרים המתאימים, לחרוג ממתחם הענישה אם "מצא כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם". יש בסעיף זה כדי לבטא את עמדת המחוקק שלפיה, במקרים המתאימים לכך, יש לתת מעמד בכורה לשיקול השיקומי על פני עיקרון ההלימה, הוא העיקרון המנחה בסוגיית הענישה. ברם, כפי שעולה בבירור מהוראות החוק, לא בכל מקרה שבו תהליך טיפולי מתקדם בכיוון חיובי, יש להפעיל את הסמכות הקבועה בסעיף 40ד לחוק העונשין,

שאחרת בא החרגי ומרוקן את הכלל מתוכן (ראו: ע"פ 126/22 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 16 [פורסם בנבו] (27.4.2022); ראו גם: דברי הסבר להצעת חוק העונשין (תיקון מס' 92) (הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה), התשס"ו-2006, ה"ח 241, 447-448)). ואכן, בפסיקה נקבע כי יש לנקוט זהירות רבה בהפעלת סעיף 40 לחוק העונשין, וכי סטייה ממתחם הענישה תיעשה אך במקרים חריגים ובמשורה, מקום בו סיכויי שיקום מובהקים מצדיקים זאת (ראו: ע"פ 1229/19 סלומינסקי נ' מדינת ישראל, פסקה 13 [פורסם בנבו] (1.7.2019)). על מנת להעריך את סיכויי השיקום יש לשקול, בין היתר, את "המוטיבציה שהפגין האדם שהורשע להשתקם; הליך של גמילה מהתמכרות שהוא עובר; השתלבות מוצלחת בהליכים טיפוליים שונים; אינדיקציות לשינוי עמוק בהתנהגות ובדרך החשיבה; הבעת חרטה כנה על המעשים והפגנת אמפתיה כלפי נפגעי העבירה" (ע"פ 6637/17 קרנדל נ' מדינת ישראל, פסקה 24 [פורסם בנבו] (18.4.2018)).

42. בענייננו, אין חולק כי הנאשם עבר כבר כבת דרך בהליך השיקומי וכי הוא מגויס להליך ומגלה מוטיבציה גבוהה לערוך שינוי משמעותי באורחות חייו ובהתנהלותו, כפי שפורט בתסקירי שירות המבחן שנסקרו לעיל. בתסקיר האחרון מיום 30.5.2024 נאמר כי הנאשם אמנם מצוי בראשית דרכו במסגרת ההליך הטיפולי, אך עם זאת הוא הצליח לעמוד בתוכנית הטיפולית האינטנסיבית במסגרת קהילת מלכישוע וסיים את הטיפול בהצלחה. הבדיקות בהן עמד בתקופה שקדמה לתסקיר האחרון, הצביעו על ניקיונו משרידי סם כלשהם. נכון הוא שבתסקיר מיום 20.2.2024 צוין כי הנאשם הפר את נהלי הקהילה הטיפולית ובשל כך הוטלו עליו סנקציות טיפוליות. יחד עם זאת הוא הצליח לסיים את ההליך בסופו של דבר בהצלחה. מטבע הדברים ההליך השיקומי הוא מורכב, וכרוך בעלויות ומורדות, ולעתים גם בנסיגות. יחד עם זאת, משעמד הנאשם בסופו של דבר בטיפול בהצלחה, אין מקום לזקוף לחובתו את המהמורות שהיו בדרך. נהפוך הוא, לעתים מלמד הדבר על נחישותו של הנאשם להתמיד בהליך הטיפול ולהצליח בו, חרף אותן מהמורות ומעידות. התסקירים גם מלמדים על נטילת אחריות מלאה מצד הנאשם על מעשיו, הכרה בחומרת מעשיו והבעת אמפתיה כלפי בני משפחתו, נפגעי העבירה. עוד עולה כי הנאשם מגלה מוטיבציה גבוהה להתמיד ולהצליח בהליך השיקומי. לאור מקבץ האמור, איני סבור כי יהא זה נכון לקטוע את ההליך הטיפולי המצוי בעיצומו על ידי מאסרו של הנאשם, מהלך שעשוי להוריד לטמיון את המאמצים הכבירים שעשה עד כה בדרכו השיקומית, ואת הישגיו בהליך זה.

43. זאת ועוד, מדובר בנאשם שהודה בשלב מוקדם של ההליך ובכך חסך מזמנו של בית המשפט וייתר את הצורך בהעדת עדי תביעה רבים. בנוסף, מדובר במי שעברו הפלילי אינו מכביד וכולל הרשעה אחת בעבירה של החזקה ושימוש בסמים לצריכה עצמית. נתתי דעתי גם למכתבו של אלכסיי (נע/1) בו הביע משאלתו להימנע מהטלת עונש מאסר על הנאשם

וכן לעובדה כי הנאשם חזר לחיק משפחתו ולדברי א' חל שינוי משמעותי לטובה בהתנהגותו וביחסו כלפיה וכלפי ילדיו.

44. לדעתי, בנסיבות העניין קיימת הצדקה לחרוג ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום, וזאת על מנת לאפשר לנאשם הזדמנות להשלים את הליך הגמילה והשיקום תחת השגחת שירות המבחן. יש לקוות כי הנאשם למד את הלקח ממעשיו ויתמיד ברצונו לחולל שינוי חיובי בחייו על ידי גמילה מחומרים ממכרים וניהול אורח חיים נורמטיבי, ממנו הוא יצא מרווח וגם החברה תצא נשכרת.

45. לפיכך, יש בכוונתי להטיל על הנאשם תשעה חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות, בכפוף לחוות דעתו החיובית של הממונה על עבודות השירות. זאת, לצד עונשים נלווים שייקבעו בגזר הדין הסופי שיינתן בעניינו.

הממונה על עבודות השירות מתבקש לערוך חוות דעת בעניינו של הנאשם, שתוגש עד לפתח הדין הבא.

גזר הדין יינתן ביום 15/7/2024 בשעה 11:00.

הובהרה לנאשם חובת התייצבותו.

המזכירות תמציא החלטה זו לממונה על עבודות השירות.

ניתנה היום, י"ח סיוון תשפ"ד, 24 יוני 2024, במעמד הנוכחים.